

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALANLARINA YÖNELİK LİSANS PROGRAMLARINDA YER ALMASINI İSTEDİKLERİ SEÇMELİ DERSLER (MARMARA ÜNİVERSİTESİ ÖRNEKLEMİ)

Cemal SARAÇ *

ÖZET

Bu çalışmada Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalında uygulanmakta olan seçmeli ders sistemine ilişkin öğrenci görüşleri incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda öğrencilere beklentileri ile ilgili soruları içeren bir anket verilmiştir. Toplanan öğrenci görüşleri ayrı ayrı gözden geçirildikten sonra bu görüşlerde ortak olan noktalar vurgulanmıştır. Anketlerin frekans ve yüzdeleri, Microsoft Excel 2003'ten yararlanılarak bulunmuştur. Elde edilen veriler, ilgili çalışmalar da taranarak yorumlanmış ve öneriler getirilmiştir. Çalışmanın sonucuna göre öğretmen adaylarının en çok istedikleri derslerin “Bilgisayar, Diksiyon, Uygulamalı Tiyatro, Müzik, İngilizce, Hitabet, Hat/Ebru/Tezhip/Resim” olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular ışığında Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenliği programları için bazı öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adayı, Program, Alan bilgisi, Seçmeli dersler, Program değerlendirme.

PRE-SERVICE TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE TEACHERS EVALUATIONS RELATED TO THEIR ELECTIVE COURSES AND LESSONS OF FIELD EDUCATION PROGRAM (THE CASE OF MARMARA UNIVERSITY) ABSTRACT

This study is designed to examine the faculty and students' opinions on the elective course system applied in Marmara University. To this aim, teachers and students were given a questionnaire consisting of open-ended questions about the elective courses. All written opinions were examined one-by-one and then discussed under the same common points. The frequency and percentage of the questionnaires are obtained with the help of Microsoft Excel 2003. The data obtained is interpreted together with the related studies, and suggestions are proposed. The results of this study showed that “Computer”, “Diction”, “Applied Theatre”, “Musics”, “The Art Of Public Speaking” and “Handwriting /Marbling/Ornamenting/Painting” are the main preferred lessons by students. In the light of these findings, some suggestions are presented for the Programs of Turkish Language and Literature Teaching.

Key Words: Prospective Turkish Language and literature teachers, B.A program, Knowledge of field, Elective courses, Program evaluation.

---

* Doç. Dr. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Anabilim Dalı, Göztepe Kampüsü/Kadıköy-İstanbul
(Bu yazı uzmanlık, doktora gibi bir teze dayanıp dayanmamaktadır. Çalışma her hangi bir konferansta sunulmamıştır.)

1. GİRİŞ

İnsanların tüm hayatlarını etkileyecek dönüm noktaları ya da karar anları vardır. Bunların başında da meslek seçimi gelmektedir. Meslek seçimi bir kişinin şahsi ve meslek hayatında mutlu olmasının ilk adımudur. Yapılan çalışmalara bakıldığında yetenek, ilgi ve ihtiyaçlara uygun, bilinçli meslek seçmiş olan kişilerin işlerini severek yaptıkları, mesleki başarılarının her gün biraz daha arttığı, buna bağlı olarak daha verimli, mutlu bir hayat sürdürdükleri bilinmektedir (Ekin, 1997; Üstün, 2005). Ancak mutlu olmak için sadece mesleği seçmek yeterli değildir. Bunun için gerekli bilgi, beceri ve deneyimleri içeren bir altyapının da olması gerekmektedir (Pesen, Odabaş, Bindak, Kudu, 2006). Öğretmenlik de 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 43. üncü maddesinde devletin eğitim ve öğretim etkinliklerini yürüten, eğitim ve öğretim kurumlarının yönetim görevlerini üstlenen özel bir uzmanlık mesleği olarak tanımlanmıştır. Her mesleğin olduğu gibi öğretmenlerin de bir takım kişisel ve mesleki niteliklere sahip olmaları gerekmektedir. Öğretmenlerin meslekleri için gerekli nitelikleri kazanabilmeleri için yüksek öğrenim görmeleri zorunludur.

Yükseköğretim bir ülkenin gerek duyduğu nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde, bilginin üretilmesinde ve topluma hizmette önemli işlevler üstlenmektedir (Gürüz, 2001). Başka bir ifadeyle bilimsel araştırma yapmak ve bilgi üretmek, meslek elemanı yetiştirmek, kültür kazandırmak üniversitelerin başlıca görevleri arasındadır. Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye'de de üniversiteyi kazanmak oldukça zordur. Son yıllarda üniversiteye giren adayların sayıları bir milyon beş yüz bini çoktan aşmıştır. Buna ek olarak öğretmenlik programlarının puanları daha da artmıştır. Söz gelimi bir öğrencinin Marmara üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliğini kazanabilmesi için SÖZ 2 puan türünden 2005 yılında 352, 816 alması gerekirken bu puan 2006 ÖSS'de 354,130' a çıkmıştır (ÖSYM, 2006; ÖSYM, 2007). 2006 yılı 0,8 AOBP'li başarı sırası ise 42'dir (ÖSYM, 2007). Mesleklerini daha bilinçli seçen öğrenciler daha lise hayatlarında gelecekte yapacakları meslek ile ilgili bir ortaöğretim kurumunu seçmektedirler. Zaten ortaöğretimin amacını; öğrencilere asgari ortak bir genel kültür vermek, birey ve toplum meselelerini tanıtmak, çözüm yolları aramak, ülkenin sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak bilinci kazandırarak, öğrencileri ilgileri ve yetenekleri doğrultusunda, yüksek öğretime, mesleğe, hayata ve iş alanlarına hazırlamak” (Vural, 2004) şeklinde özetlemek de mümkündür. Dolayısıyla orta öğrenimini öğretmen liselerinde yapan öğrencilerin bu tercihlerinde, sonraki hayatlarında seçmeyi planladıkları öğretmenlik programlarının etkili olduğunu söyleyebiliriz (Saraç, 2002).

Yukarıda da belirtildiği gibi birçok zorlu aşamadan geçerek ve bilinçli bir şekilde yükseköğretimde öğretmenlik lisans programlarına kaydolan bir öğretmen adayının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda eğitim alma en büyük haklarından birisi olsa gerek. Bu gerçek Yükseköğretim Kanunu'nda da “üniversitelerin amacı; ülkenin bilim politikasına uygun, toplumun yüksek düzeyde ve çeşitli kademelerdeki insan gücü ihtiyaçlarına göre, öğrencileri ilgi alanları ve yetenekleri doğrultusunda yetiştirmek...” şeklinde belirtilmektedir (MEB, 2002). VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda ise eğitimin amacı; “Atatürk ilke ve inkılaplarına bağlı, düşünme, algılama ve problem çözme yeteneği gelişmiş, demokratik, özgürlükçü ve manevi değerlere bağlı, yeni fikirlere açık, kişisel sorumluluk duygusuna sahip, milli kültürü özümsemiş, farklı kültürleri yorumlayabilen ve çağdaş uygarlığa katkıda bulunabilen, bilim ve teknoloji üretimine yatkın ve beceri düzeyi yüksek, üretken ve yaratıcı bilgi çağı insanını yetiştirmektir” olarak tanımlanmıştır (DPT, 2000). Öğretmenlik mesleğini seçen gençler, istenen özellikte yetişebilmek için dört/beş yıllık bir yükseköğretim programını bitirmek zorundadır. Bu dört/beş yıllık programlar, öğretmenin gelecekte icra edeceği alanla ilgili genel kültür, öğretmenlik meslek bilgisi ve alan eğitimiyle ilgili bilgi ve becerileri içerir. Öğretmen

adayları, üniversite hayatları boyunca kendilerine sunulan lisans programlarındaki bu dersleri görmekle yükümlüdür. Bu programlar hazırlanırken öğrenci görüşlerine pek başvurulmadığı, “açılan derslerin, öğretmen adaylarının ve ilgili okul düzeyinin ihtiyaçlarından çok, öğretim elemanlarının yönelimleri ve tercihleri doğrultusunda şekillendiği” (YÖK, 1998) bilinen bir gerçektir. Aynı durum seçmeli dersleri için de, geçerlidir. Oysa üniversiteye adımını atan her öğrenci farklı ilgi, ihtiyaç ve öğrenme kapasitesine sahip olmanın yanında farklı motivasyon ve yeterliliğe sahiptir. Hizmet öncesi dönem şeklinde de adlandırılan üniversite eğitiminde, öğrencilerin bireysel farklılıklarından kaynaklanan bu ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri dikkate alınmadığında öğrenciler ilgili ortamdan uzaklaşacak, dolayısıyla da başarı düzeyleri düşecektir (Erişti, 1998).

Yukarıdaki sayılan benzer problemlerden dolayı bir çok öğrenci okuduğu bölümden memnun olmayarak bölümünü değiştirmeye çalışmaktadır. Öğrencilerin karşılaştıkları sorunların çözümünde ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda alacakları seçmeli dersler onlara hem esneklik sağlayacak, hem de onları tatmin ederek mutlu olmalarına katkı sağlayacaktır. Seçmeli dersler öğrencilerin ilgi alanlarında daha fazla bilgilenmesini sağlamanın yanı sıra farklı alanlarda yeteneklerini geliştirmelerine yardımcı olacaktır (Demir ve Ok (1996). Bu yönüyle seçmeli dersler, öğrencilerin alanları dışındaki ilgi ve yetenekleri ile gizil güçlerini tanımalarına ve sınamalarına da olanak verecektir. Gençlerin gerek özgüvenlerinin, gerekse yeteneklerinin gelişebilmesi için eğitim ortamlarının buna uygun olması gerekmektedir. YÖK’ün belirttiği gerekçelerde de görüldüğü gibi genelde bütün öğretmen adaylarının, özelde ise Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının gerekli özgüveni kazanabilmeleri; ilgi, ihtiyaç ve yetenekleri doğrultusunda yetişebilmeleri, gizil güçlerini keşfedebilmeleri ve eğitim ortamından tatmin olabilmeleri için ilgili seçmeli dersleri görmeleri oldukça önemlidir. Çünkü Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adayları yazarlığa ve şairliğe yeteneği olan öğrencileri bulup yüreklendirecek ve toplumuza yeni değerler kazandıracaklardır.

Bu çalışmada, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinin üniversitedeki eğitimleri esnasında, hangi seçmeli derslere ihtiyaç duydukları tespit edilecektir. Bu çerçevede lisans programlarına önerilerde bulunulacaktır.

2. YÖNTEM

Bu araştırma, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencilerinin hizmet öncesi eğitimlerinde görmek istedikleri seçmeli derslerin tespitine yönelik betimsel bir çalışmadır.

Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye’deki 12 (2007 yılı itibariyle) Eğitim Fakültesi’nde okuyan Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışmanın örneklemini, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmaya 1,2,3,4 ve 5. sınıftan toplam, 227 öğrenci katılmıştır. 227 öğrenciden 19 öğrencinin bilgileri eksiklikler dolayısıyla dikkate alınmamıştır. Geriye kalan 208 öğrenciden veri toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla üniversite eğitiminiz boyunca hangi seçmeli dersleri görmek istersiniz? Neden? şeklinde iki aşamalı açık uçlu soru sorulmuştur.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma sonucunda elde edilen veriler, içerik analizi ile yoğunlaşma düzeyine göre gruplandırılmış ve tablolaştırılmıştır. Veriler frekans yüzde olarak belirlenmiştir. Veriler ilgili literatür de taranarak yorumlanmış ve öneriler getirilmiştir.

3. BULGULAR

Bu kısımda, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğrencilerinin, üniversitedeki eğitimleri esnasında, hangi seçmeli derslere ihtiyaç duydukları incelenmiş, sonuçlar tablolaştırılarak verilmiştir.

Tablo 1. 1. Sınıf Öğrencilerinin Açılışını İstedikleri Dersler ve Gerekçelerine Yönelik Frekans Yüzde Analizi

1. Sınıflardan Çalışmaya Katılan Öğrenci Sayısı		36	
Dersler	Gerekçeler	F	%
Diksiyon		19	52,77
	Kendimizi daha etkili ifade etmek için	10	52,63
	Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeninin kendini çok iyi ifade etmesi gerektiğine inandığım için	6	31,57
	Anadolu'nun çeşitli yerlerinden geldiğimiz için	3	15,78
		15	41,66
Ney, Gitar, Ud vb. bir müzik aleti kullanma	Yeteneklerimizi geliştireceği ve akademik eğitimin yanında bir rahatlama sağlayacağı için	4	26,66
	Öğrencilere örnek teşkil edebilecek çok yönlü bir öğretmen olabilmek için	11	73,33
Hitabet		15	41,66
	Akıcı ve etkili konuşmak için	15	100
Bilgisayar		15	41,66
	Bir öğretmenin en çok ihtiyaç duyacağı teknoloji aleti olduğu için	11	73,33
	Öğretmenliğim boyunca hazırlayacağım belgeleri, planları, sunumları başkasına muhtaç olmadan hazırlamak için	2	13,33
		11	30,55
Uygulamalı Tiyatro	Kişisel ve meslek hayatında daha aktif rol oynayabilmek için	6	54,54
	Tiyatro ile ilgili dersler edebiyat öğretmenliğini çok ilgilendiren bir sanat dalı olduğu için	5	45,45
Yazarların, şairlerin, gazetecilerin davet edileceği, karşılıklı münazaraların yapılabileceği bir ders		9	25,00
	Yazarlar, şairler ve gazetecilerle yakından tanışmak için	9	100
		4	11,11
İngilizce	Çağımızın gereklerine uygun bir öğretmen olmak için	4	100
		3	8,33
Arapça		3	8,33
	Hem derslerimizi kolaylaştıracak, hem de kelime dağarcığımızın artmasına katkı sağlayacağı için	3	100
Sportif faaliyetler		3	8,33
	Sosyal olarak gelişmek için	3	100
Karşılaştırmalı Edebiyat		3	8,33
	Dünya edebiyatlarını tanımak için	3	100
Yazarlık Dersi		3	8,33
	"Hikaye, makale, şiir gibi türlerin yazılabileceği bir uygulama dersi" yeteneklerimizi keşfetmemize yardımcı olacağı için	3	100
Hat/Ebru/Tezhip/Resim		3	8,33
	Güzel sanatlarla ilgilenmek insanı rahatlattığı için	3	100

Tablo 1’den de anlaşıldığı gibi öğretmen adaylarının yarıdan çoğu (%52,77) Diksiyon dersi istemektedir. Bunu %41,66 ile bir Müzik aleti kullanma ile ilgili ders izlemektedir. Diğer derslerin oranları sırası ile şöyledir: Bilgisayar %22,22; Uygulamalı Tiyatro, %30,55; Yazarların, şairlerin gazetecilerin davet edileceği, karşılıklı münazaraların yapılabileceği bir ders %25 oranındadır.

Tablo 2. 2. Sınıf Öğrencilerinin Açılmasını İstedikleri Dersler ve Derslerin Gerekçelerine Yönelik Frekans Yüzde Analizi

2. Sınıflardan Çalışmaya Katılan Öğrenci Sayısı		44	
Dersler	Gerekçeler	F	%
Diksiyon		28	63,63
	Kendimizi daha etkili ifade etmek için	7	25
	Örnek insan vasfı taşımamız gerektiğini düşündüğüm için	21	75
Uygulamalı Tiyatro		17	38,63
	Sosyal açıdan gelişmek için	3	17,64
	Sahne sanatlarıyla ilgili derslerde kullanmak için	5	29,41
	Edebiyat zevkini görsel olarak da kazandırmak için	6	35,29
	Vücut dilini iyi kullanmak için	3	17,64
Bilgisayar		17	38,63
	Teknolojiye ayak uydurabilmek için	4	23,52
	Öğretmenin en çok ihtiyaç duyacağı teknoloji aleti olduğu için	13	76,47
Ney, Gitar, Ud vb. bir müzik aleti kullanma		15	34,09
	Stresten uzaklaştırıp bir rahatlama vesile olacağı için	2	13,33
	Hem eğlenerek öğrenmeyi sağlayacağı hem de öğrencileri sosyalleştireceği için	3	20
	Öğrencilere çok yönlü örnek olabilmek için	3	20
	Daha donanımlı bir öğretmen olmak için	3	20
	Öğretmen olunca şiir dinletisi yapabilmek için	4	26,66
Sportif faaliyetler		8	18,18
	Bir rahatlama sağlayacağı için	5	62,5
	Sosyal açıdan gelişmek için	3	37,5
Tarih: Osmanlı Tarihi/ Genel Türk Tarihi		9	20,45
	Edebiyatla tarihin yakın ilişkisi olduğu için	5	55,5
	Daha bilinçli olmak için	4	44,5
Hat/Ebru/Tezhip/Resim		7	15,90
	Kültürümüzün bir parçası olduğu için	4	57,1
	Sevdiğim için	3	42,8
Arapça		6	13,63
	Eski edebiyat konusunda daha iyi uzmanlaşmak için	6	100
Farsça		4	9,09
	Divan edebiyatını daha iyi anlamak için	4	100
Dergi çıkarma		3	6,81
	Okullarda edebiyat dergisi çıkarmayı öğrenmek için	3	100
Şiir Okuma Teknikleri		6	13,63
	Bizi geliştireceğine inandığım için	6	100
Yazarlarla tanışma		4	9,09
	Yazarları daha yakından tanıma	4	100
Coğrafya: Ülkeler ve Türkiye coğ.		7	15,90
	Edebiyat eserlerinin hangi coğrafyada oluştuğunu bilmek için	7	100
Hızlı okuma		3	6,81
	Kısa zamanda daha fazla kitap okumak için	3	100
Hitabet		4	9,90
	İyi bir edebiyatçı olmak için	4	100
İngilizce		3	6,81
	Yabancı dil olmadan iş bulmak zorlaştığı için	3	100

Tablo 2'ye gelince, öğretmen adaylarının en çok istedikleri ders %63,63 oran ile Diksiyon. Bunu %38,63 ile Uygulamalı Bilgisayar dersleri izlemektedir. Diğer bazı derslerin oranları sırası ile şöyledir: Bir müzik aleti kullanma %34,09; sportif faaliyetler ile Tarih %18,18; Hat/Ebru/Tezhip/Resim ile Coğrafya %15,90; Arapça ile şiir okuma teknikleri %13,63; yazarlarla tanışma %9,09 şeklindedir.

Tablo 3. 3. Sınıf Öğrencilerinin Açılmasını İstedikleri Dersler Ve Derslerin Gerekçelerine Yönelik Frekans Yüzde Analizi

3. Sınıflardan Çalışmaya Katılan Öğrenci Sayısı		37	
Dersler	Gerekçeler	F	%
Bilgisayar		16	44,44
	Öğretmenlik için gerekli bir ders olduğu için	4	22
	Çağımızın getirdiği bir ihtiyaç olduğu için	9	56,22
Uygulamalı		15	53,33
Tiyatro	Derslerde daha yararlı olmak için	8	53,33
	Dersleri daha zevkli işlemek için	7	46,66
Ney, Gitar, Ud vb. bir müzik aleti kullanma		13	46,66
	Öğrencilerle hoşça vakit geçirmek için	7	53,88
	Öğrencilere örnek olmak için	3	23,00
	Stresten kurtulmak için	3	23,00
Diksiyon		10	27,02
	Aynı zamanda mesleğimiz gereği öğretmekle yükümlü olan Türkçemizi daha iyi konuşmak için	8	80
	Kendimizi daha iyi ifade edebilmek için	2	20
Yazılı Anlatım		8	21,62
	Bu konuda eksik olduğumuzu düşündüğüm için	8	100
Batı Edebiyatı		8	21,62
	Farklı edebiyatları tanımak için	8	100
İngilizce		4	10,81
	Kültürlü bir öğretmen olmak için	4	100
Türkiye Türkçesi/ Dil Bilgisi		4	10,81
	Bu dersi fazla görmedik	4	100
Basın		3	8,10
	Edebiyat öğretiminde basın da olduğu için	3	100

Tablo 3'e göz attığımızda, öğretmen adaylarının en çok istedikleri ders bilgisayardır (%44,44). Ardından %27,02 ile Diksiyon dersi gelmektedir. Yazılı Anlatım %21,62 ve Batı Edebiyatı %21,62 ile istenen diğer derslerden bazılarıdır.

Tablo 4. 4. Sınıf Öğrencilerinin Açılmasını İstedikleri Dersler Ve Derslerin Gerekçelerine Yönelik Frekans Yüzde Analizi

4. Sınıflardan Çalışmaya Katılan Öğrenci Sayısı		52	
Dersler	Gerekçeler	F	%
Bilgisayar		35	67,30
	Hem öğrencilik hem de öğretmenlikte hayatımızı kolaylaştıracağı için	10	28,50
	Meslek hayatımızda bize çok fayda sağlayacağı için	5	14,20
	Öğrencilerin ilgisini çekmek, dersi daha iyi anlamalarını sağlamak için	15	42,80
	Öğrencilerime bir konu hakkında film, belgesel veya saydam sunabilmek için	5	14,20

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Alanlarına Yönelik Lisans Programlarında ...

İngilizce		20	38,46
	Bir yabancı dil evrensellik açısından vazgeçilmezler arasında olduğu için	10	50
	Özel okullar öğretmen seçerken yabancı dil aradıkları için	8	40
	Yabancı dil olmadan bir iş bulmak hemen hemen imkansız olduğu için	2	10
Ney, Gitar, Ud vb. bir müzik aleti kullanma		20	38,46
	Müziğe ilgin olduğu için	3	15
	Öğrencilerle hoşça vakit geçirmek için	7	35
	Eğitim-öğretim ortamının daha etkili olması için	4	20
	Öğrencileri daha iyi motive etmek için	6	30
Diksiyon		17	32,69
	Mesleğimiz konuşmaya dayalı bir meslek olduğu için	5	29,40
	Alacağım diksiyon dersiyle öğrencilerin beni zevkle dinlemelerini sağlayabileceğimi düşündüğüm için	5	29,40
	Bir edebiyat öğretmeninde bulunması gereken en önemli özelliğin, güzel ve etkili konuşma becerisi olduğuna inandığım için	7	41,10
Hat/Ebru/Tezhip/Resim		13	25
	Hem stres atmış oluruz hem de hobi için	7	13,46
Uygulamalı Tiyatro		8	15,38
	Hem eğlenceli bir ortam oluşturmak hem de yeteneklerimizi keşfetmek için	4	50
	Bir tiyatro sanatçısı seyirciyi nasıl etkiliyorsa, bir öğretmenin de öğrencilerini öyle etkilemesi gerektiğine inandığım için	4	50
Hitabet		7	13,46
	Bir edebiyat öğretmeni olarak hitabetimin güzel olmasını istediğim için	4	57,10
	Öğretmenlik mesleğinde etkili ve başarılı olmak için	3	42,80
Osmanlı/Selçuklu/Genel Türk Tarihi		6	11,53
	Edebiyat ile tarih arasında bir bağ oldu için	3	50
	Edebiyatımızı anlamak için tarih bilincine sahip olunmasının düşündüğüm için	3	50
Beden Eğitimi/Spor		6	11,53
	Enerjimizi boşaltacak, stresimizi atabileceğimiz bir faaliyet olduğu için	6	100
Fotografçılık		4	7,69
	İlgi alanıma yönelik bilgi alarak kendimi daha fazla geliştirmek istediğim için	4	100
Mukayeseli Edebiyat		4	7,69
	Genel kültür açısından yararlı olacağını düşündüğüm için	4	100
Sinema		4	7,69
	Sinema ile edebiyatın iç içe olduğuna inandığım için	4	100
Şiir Okuma		4	7,69
	Öğrencilerime daha iyi şiir okuyabilmek için	4	100
Felsefe		3	5,76
	Her yetişkin insanın felsefe okumasına inandığım için	3	100
Çocuk Edebiyatı		3	5,76
	Lise öğrencilerine daha çok yardımcı olmak için	3	100
Birlikte Kitap Okuma		2	
	Herkesin kitap okuduğu sessiz ve huzurlu bir ortamın tadını almak istediğim için	2	100
Gazetecilik		2	3,89
	Özel yeteneklerimizi geliştirebilecek bir dersin olması gerektiğine inandığım için	2	100
İstanbul ve Kültür		2	
	Öğrencilerin birbirini daha yakından tanıma fırsatı bulmaları hem de İstanbul'un tarihi ve doğal güzelliklerini tanımak için	2	100
Kpss hazırlık		3	5,76
	Dershaneye ayıracak param ve zamanım olmadığı için	3	100
İlk Yardım		2	3,89
	Öğrencilere yardımcı olmak için	2	100

Tablo 4, en çok öğrenci katılımın sağlandığı sınıftır. Sınıf tarafından Bilgisayar dersi %67,30'luk oran ile en çok istenen ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Dördüncü sınıfların Bilgisayardan ihtiyaç duydukları/açılmasını istedikleri üç ders, bir müzik aleti çalma (%38,46), İngilizce (%38,46) ve Diksiyondur (%32,69). Ebru/Tezhip/Hat (%25), Uygulamalı Tiyatro (%15,38) ve Hitabet (%13,46) istenen diğer bazı derslerdir.

Tablo 5. 5. Sınıf Öğrencilerinin Açılmasını İstedikleri Dersler ve Derslerin Gerekçelerine Yönelik Frekans Yüzde Analizi

5. Sınıflardan Çalışmaya Katılan Öğrenci Sayısı		39	
Dersler	Gerekçeler	F	%
Diksiyon		26	66,66
	Öğretmenlik mesleğini icra ederken daha etkili ve düzgün konuşabilmek için	13	50
	Başarılı bir iletişimin anahtarının sesi, etkili kullanmaya bağlı olduğu için	5	19,20
	Bir edebiyat öğretmeni konuşmasıyla örnek olacağı için	8	30,70
Bilgisayar		20	51,28
	Bilgisayara, hem günlük hayatımızda hem de meslek hayatımızda ihtiyacımız olacağı için	11	55
	Öğrencilerimizden geri kalmamak için	5	25
	Tam donanımlı bir öğretmen olabilmek için	4	20
Uygulamalı Tiyatro		20	51,28
	Daha sosyal olmak için	4	20
	Görev yapacağımız liselerde tiyatro sahneleyebilmek için	10	50
	Önemli gün ve gecelere hazırlıklı olmak için	6	30
Yaratıcı Yazarlık: hikâye, roman, şiir		14	35,89
	Öğrencilerin yaratıcılıklarını ve edebi yönlerini geliştirebilmek için	8	57,10
	Yetenekli olan arkadaşların bir rehber eşliğinde orijinal eserler üretebilmesine yardımcı olabilmek için	6	42,80
İngilizce		13	33,33
	Gelişen ve değişen dünya şartlarına ayak uydurmak için	8	61,55
	İyi bir iş bulmak için	5	38,44
Günümüz Türk Edebiyatı		11	28,20
Karşılaştırmalı Edebiyat	Programda günümüz edebiyatını hemen hemen hiç görmediğimiz için	11	100
	Türk edebiyatının Dünya Edebiyatı içindeki yerini görebilmek için	6	54,55
	Edebiyata bütün olarak bakabilmek için	5	45,45
Dil Bilgisi		11	28,20
	Öğretmen adayları olarak yeterince Dil Bilgisi dersi görmediğimiz için	11	100
Yazılı anlatım		7	17,94
	Öğretmen olduğumuz zaman kompozisyon derslerinde başarılı olabilmemiz için	7	100
Ney, Gitar, Ud vb. bir müzik aleti kullanma		7	17,94
	Okulda yapılacak etkinliklere renk katacağı için	4	57,14
	Müziğin, insanların kendilerini en iyi ifade edebileceği yöntemlerden biri olduğuna inandığım için	3	42,85
Hızlı Okuma Teknikleri		4	10,25
	Bilgi çağın takip edebilmek için hızlı okuma tekniklerini bilmek gerektiğine inandığım için	4	100
Yazarların, şairlerin gazetecilerin davet edileceği bir ders		3	7,69
	Yazarları, şairleri, gazetecileri daha yakından tanımak için	3	100
Şiir Okuma Teknikleri		3	7,69
	Öğrencilere etkili şiir okuyabilmek için		
Felsefe/Sosyoloji		3	7,69
	Dünyaya yön veren insanları yakından tanımak için.	3	100

Tablo 5’te en çok istenen derslerden ilk beşi sırasıyla, Diksiyon (%66,66), Bilgisayar ve Uygulamalı Tiyatro (%51,28), Yaratıcı Yazarlık (%35,89), İngilizce (%33,33), Günümüz Türk Edebiyatı, Karşılaştırmalı Edebiyat, Dil Bilgisi (%20,28) şeklindedir.

Tablo 6. Bütün Öğrencilerin Açılmasını İstedikleri İlk Yedi Ders Yönelik Frekans Yüzde Analizi

Dersler	F	%
1. Bilgisayar	102	49,03
2. Diksiyon	100	48,07
3. Uygulamalı Tiyatro	71	34,13
4. Müzik	68	32,69
5. İngilizce	34	16,34
6. Hitabet	26	12,50
7. Hat/Ebru/Tezhip/Resim	25	12,01

Tablo 6’ya baktığımız zaman en çok istenen ders % 49, 03 ile Bilgisayar dersidir. Bilgisayarı % 48,07 ile Diksiyon dersi izlemektedir. % 34,13 ile Uygulamalı Tiyatro üçüncü, % 32,69 ile bir müzik aleti kullanma dördüncü, % 16, 34 ile İngilizce beşinci, %12,50 ile Hitabet altıncı, % 12,01 Hat/Ebru/Tezhip/Resim yedinci sırada yer almaktadır.

4. TARTIŞMA

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmen adaylarının en çok açılmasını istedikleri seçmeli ders Bilgisayar dersidir. Bilgi ve teknoloji çağı denilen bir yüzyılda böyle bir dersin olmaması elbette çok büyük bir eksikliklerdir. Kocasarac (2003)’ın da belirttiği gibi öğretim teknolojisi alanında araç olarak kullanılan bilgisayar, eğitim ve öğretimdeki önemini gittikçe arttırmaktadır.

Bilgisayar dersini, Diksiyon dersi izlemektedir. Her mesleğin kendine özgü özellikleri vardır. Diksiyon da Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni için olmazsa olmaz bir özelliktir. Çünkü spor yapmak her insan için sağlıklı yaşamın bir gereğidir. Ama spor, bir sporcu için olmazsa olmaz bir ihtiyaçtır. Sporcu spor yapmazsa mesleğinde başarılı olamaz. Bunun farkında olan Milli Eğitim Bakanlığı her yıl düzenlediği hizmet içi programlarla bir çok Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenine diksiyon kursu aldırılmaktadır (MEB, 2007). Ancak bu kurslar, bazen öğretmenlerin hizmete başlamasından birkaç yıl sonra olabilmektedir. Dolayısıyla bu konuda eksiği olan öğretmen, öğrencilere iyi örnek olamayacaktır. Bu eksikliğin hizmet öncesi dönemde giderilmesi son derece önemlidir.

Uygulamalı Tiyatro da Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi için önemli bir derstir. Öğretmen adaylarının oldukça isabetli bir görüş bildirdiklerini söyleyebiliriz. Üniversitelerin çoğunda Tiyatro Tarihi ile ilgili bir çok ders görülmektedir (Saraç, 2006). Ancak burada istenen uygulamalı tiyatro eğitimidir. Öğretmen adayları mesleklerini icra ederlerken bir çok tiyatro hazırlayacaklardır. Bu eğitimi hizmet öncesi dönemde görmek onları fazlasıyla rahatlatacaktır. Hazırlıklı olmadan hizmet başında yapılacak bir deneme bir çok eksikliğe yol açacaktır. Bu da öğretmen adayının işinden alacağı zevki azaltacaktır.

Bilgisayar, Diksiyon ve Uygulamalı Tiyatro dersi, edebiyat öğretmeni için seçmeli değil, alan açısından ana dersler arasında olmalıdır. Tablo 7’ye bakıldığında görüleceği gibi bu dersler, ana dersler arasında olmayınca öğrenciler seçmeli olarak görmek istedikleri dersler arasına bunları da yazmışlardır.

Gereçlerde de belirtildiği gibi edebiyat, güzel sanatların bir dalıdır. İcra edilirken de bu gerçek dikkate alınmalıdır. Öğretmen adayları özellikle şiir dinletilerinde bir müzik aletini kullanmanın ne kadar ehemmiyetli olduğunun farkındadır. Eğer dersler de edebiyat zevki kazandırmaya yönelik etkinlikler yapılırsa öğrencilerin edebiyat dersine yönelik

tutumları artacaktır. Yoksa klasik bilgilendirme ile öğrenciler edebiyat dersinden soğumaktadırlar Adalı (2002).

Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeninin istihdamının oldukça az olduğu günümüzde İngilizce özel okullarda iş bulmayı kolaylaştırmaktadır. Zaten İngilizce'nin dört ve beşinci sınıflar tarafından daha çok istenmesini buna bağlayabiliriz. Sadece özel okullar değil artık günümüzde bireyinin bir iş bulabilmesi için mutlaka bir dil bilmesi kaçılmaz bir gerçektir.

Sportif faaliyetler ile Hat/Ebru/Tezhip vb. dersleri bir hobi olarak da değerlendirmek mümkün. Derslerden bunalmış, sıkılmış öğretmen adayları için bu tür etkinlikler biçilmiş birer kaftandır denebilir. Bu tür dersler, hem kişilik gelişimini hem de akademik öğrenimini çok olumlu etkileyecektir. Dolayısıyla eğitim kurumu, öğretmen adayı için bir cazibe merkezi olacaktır. Konuyla ilgili öneriyi aşağıdaki gibi ifade edebiliriz:

11.07.2007 tarihli Yükseköğretim Genel Kurulu toplantısında alınan karar doğrultusunda lisans programları yeniden düzenlenirken adayların bireysel farklılıkları dikkate alınmalı ve öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine uygun olarak Bilgisayar, Diksiyon, Uygulamalı Tiyatro, Müzik, İngilizce, Hitabet, Hat/Ebru/Tezhip/Resim, Sportif Etkinlikler dersleri programa konmalıdır.

KAYNAKÇA

- Adalı, O. (2002). Oya Adalı, “Liselerde Edebiyat Öğretimi” Nasıl Bir Edebiyat Eğitimi, İstanbul Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Yayınları.
- Pesen, C. & Odabaş, A. & Bindak, R. & Kudu, M (2006). Öğretmen Adaylarının Yetenek ve İlgileri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi, 2 (1), <http://efdergi.yyu.edu.tr> (15.08.2007 tarihinde ulaşılmıştır).
- Demir, A. ve Ok, A. (1996). Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üye ve Öğrencilerinin Seçmeli Dersler Hakkındaki Görüşleri, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12, (121–125).
- DPT, (2000). Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık (2000–2005) Kalkınma Planı, Ankara:
- Ekin, N. (1997). Küresel Bilgi Çağında Eğitim-Verimlilik-İstihdam, İstanbul: İstanbul Ticaret Odası (43), Mega Ajans.
- Erişti, B. (1998). Üniversite Öğrencilerinin Öğretme-Öğrenme Sürecine Katılım Durumları, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 8 (1–2), 52–67.
- Gürüz, K. (2001). Dünyada ve Türkiye’de Yükseköğretim: Tarihçe ve Bugünkü Sevk Ve İdare Sistemleri. Ankara: ÖSYM Yayınlar.
- Kocasarac H. (2003). Bilgisayarların Öğretim Alanında Kullanımına İlişkin Öğretmen Yeterlilikleri, The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2 (3), 10-15.
- MEB. (2007). <http://hedb.meb.gov.tr/faal/faaliyet.asp> (adresinden 12.05. 2008 tarihinde ulaşılmıştır).
- MEB. (2002). 2002 Yılı Başında Milli Eğitim, Ankara: Araştırma Planlama ve Koordinasyon Başkanlığı, 4 Akşam Sanat Okulu Matbaası.
- ÖSYM,(2006). ftp://dokuman.osym.gov.tr/2006_YERLESTIRME_KLVZ/6_TABLO4_.pdf (adresinden 15.07. 2007 tarihinde ulaşılmıştır).
- ÖSYM. (2007). ftp://dokuman.osym.gov.tr/2007_OSYS_TERCIH_KILAVUZU/2007-OSYS_TERCIH_TABLO4.pdf (adresinden 12.08. 2007 tarihinde ulaşılmıştır).
- Saraç, C. (2006). Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmen Adaylarının Alan Bilgilerine ve Alan Eğitimi Derslerine Yönelik Değerlendirmeleri, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 24, 145-161.
- Senemoğlu, N. (2001). Gelişim, Öğrenme ve Öğretim, Kuramdan Uygulamaya, Ankara: Gazi

Kitabevi.

Üstün, N. (2005). Türkiye ve AB'de Endüstriyel ve Teknik Okullara Yönlendirme, Milli Eğitim Dergisi, 167, 156-162.

Vural, B. (2004). Öğretmenin Mevzuat El Kitabı. Ankara: Hayat Yayınları.

YOK.<http://www.yok.gov.tr/egitim/raporlar/mart98/bolum6.html> (Alındığı tarih 2008. 2007)

Ek 1. Öğrencilerin 3,5 yıllık eğitimlerinde gördükleri dersler

KOD	DERS ADI	T-U-K
	1. YARIYIL	25-0-19
TDE101	Dil Bilgisi I	4-0-4
TDE103	Eski Türk Edebiyatına Giriş I	3-0-3
TDE105	Kompozisyon	2-0-2
TDE107	Osmanlıca I	4-0-4
TDE111	Sanat I	2-0-0
TDE113	Batı Edebiyatı Akımları	2-0-2
TDE117	Türk Halk Edebiyatına Giriş	2-0-2
TDE119	Yeni Türk Edebiyatına Giriş	2-0-2
TDE191	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2-0-0
TDE195	Yabancı Dil I	2-0-0
	2. YARIYIL	24-0-18
TDE102	Dil Bilgisi II	4-0-4
TDE104	Eski Türk Edebiyatına Giriş II	3-0-3
TDE108	Osmanlıca II	4-0-4
TDE112	Sanat II	2-0-0
TDE114	Farsça I	2-0-2
TDE116	Metin Şerhi I	2-0-2
TDE118	Metin Tahlilleri	3-0-3
TDE191	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II	2-0-0
TDE195	Yabancı Dil II	2-0-0
	3. YARIYIL	20-0-20
TDE201	Eski Anadolu Türkçesi	2-0-2
TDE203	Eski Türk Edebiyatının Kaynakları	2-0-2
TDE205	Farsça II	2-0-2
TDE207	Osmanlıca III	4-0-4
TDE211	Köktürkçe	2-0-2
TDE213	Metin Şerhi II	2-0-2
TDE215	Metin Tahlili I	2-0-2
TDE217	Yeni Türk Edebiyatı Tarihi I	4-0-4
	4. YARIYIL	18-0-18
TDE202	Anadolu Türkçesi	2-0-2
TDE204	Eski Türk Edebiyatı Tarihi I	2-0-2
TDE206	Farsça III	2-0-2
TDE208	Osmanlıca IV	4-0-4
TDE212	Türk Halk Edebiyatı I	2-0-2
TDE214	Metin Şerhi III	2-0-2
TDE216	Metin Tahlili II	2-0-2
TDE218	Uygurca	2-0-2
	5. YARIYIL	16-0-16
TDE301	Çağdaş Türk Lehçeleri I	2-0-2
TDE303	Eski Türk Edebiyatı Tarihi II	2-0-2
TDE305	Karahanlıca	2-0-2
TDE307	Osmanlıca V	2-0-2
TDE311	Roman Tahlilleri	2-0-2
TDE313	Metin Şerhi IV	2-0-2
TDE315	Yeni Türk Edebiyatı Tarihi II	2-0-2
TDE317	Türk Halk Edebiyatı II	2-0-2
	6. YARIYIL	15-0-15
TDE302	Çağdaş Türk Lehçeleri II	2-0-2
TDE304	Eski Türk Edebiyatı Tarihi III	2-0-2
TDE306	Harezmece	2-0-2
TDE308	Osmanlıca VI	2-0-2
TDE312	Şiir Tahlilleri	2-0-2
TDE314	Metin Şerhi V	2-0-2
TDE316	Yeni Türk Edebiyatı Tarihi III	3-0-3
	7. YARIYIL	18-0-18
TDE401	Eski Türk Edebiyatı Tarihi IV	2-0-2
TDE403	Türk Tenkit Tarihi	2-0-2
TDE405	Kıpçakça	2-0-2
TDE407	Türk Halk Edebiyatı III	2-0-2
TDE409	Metin Şerhi VI	2-0-2
TDE411	Türk Dünyası Çağdaş Edebiyatı I	2-0-2
TDE413	Örnekleme Batı Edebiyatı	2-0-2
TDE415	Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı	4-0-4

Öğretmen adaylarının 3,5 yıllık eğitimlerinde gördükleri dersler Cumhuriyet Devri Türk Edebiyatı hariç fen-edebiyat fakültesi öğrencileri ile aynıdır (<http://fef.marmara.edu.tr/turk/lisansdersleri.htm>).